

باسمه تعالی

روسای محترم واحدهای دانشگاه آزاد اسلامی استان ها، روسای واحد ها، مراکز آموزشی و معاونت

آموزش های عمومی و مهارتی دانشگاه آزاد اسلامی

موضوع: دستورالعمل اجرایی برگزاری کرسی های آزاداندیشی

مقدمه

کرسی های آزاداندیشی بستری برای تحقق گفتگو و تضارب آراء در فضای جامعه به ویژه در محیط های دانشگاهی است که وظیفه سنگین تری در قبال پیشرفت فرهنگ، اندیشه و علم در کشور دارند و این پیشرفت به جز از طریق فرهنگ آزاد اندیشی امکان ندارد.

میدان دادن به دانشجویان برای اظهار نظر تاکید ویژه مقام معظم رهبری خطاب به مسئولین کشور است. معظم له می فرماید: «یکی دیگر از کارهایی که باید در زمینه مسائل گوناگون اجتماعی و سیاسی و علمی انجام بگیرد، میدان دادن به دانشجویان برای اظهار نظر. از اظهار نظر هیچ نباید بیمناک بود. این کرسی های آزاداندیشی که ما گفتیم، در دانشگاه ها باید تحقق پیدا کند و باید تشکیل بشود. اگر چنانچه بحث های مهم تخصصی در زمینه سیاسی، در زمینه های اجتماعی، در زمینه های گوناگون حتی فکری و مذهبی، در محیط های سالمی بین صاحبان توان و قدرت بحث مطرح بشود، مطمئنا ضایعاتی که از کشاندن این بحث ها به محیط های عمومی و اجتماعی ممکن است پیش بیاید. دیگر پیش نخواهد آمد» (بیانات در دیدار اساتید دانشگاه ها، شهریور ۱۳۸۸). ایشان در جای دیگری تسهیل گری و مدیریت امکان تضارب آراء را جزء وظایف نظام اسلامی بر شمرده اند و می فرماید: «یکی از وظایف نظام جمهوری اسلامی، حمایت صریح از برخورد افکار به شکل سالم است. این کار، ظرف و مجرا لازم دارد و این مجرا بایستی به وسیله خود دوستان دانشگاهی و حوزوی در بخش های مختلف تنظیم شود.» (بیانات در دیدار اعضای انجمن اهل قلم، بهمن ۱۳۸۱).

ویژگی های کرسی های آزاداندیشی با توجه به فرمایشات مقام معظم رهبری (مدظله العالی) و با توجه به تجربیات موجود چندین ساله دانشگاه های کشور عبارت اند از سه مؤلفه اخلاق، منطق و آزادی. به تعبیر مقام معظم رهبری (مدظله العالی): «نباید از آزادی ترسید و از مناظره گریخت و نقد و انتقاد را به کالای قاچاق و یا امری تشریفاتی، تبدیل کرد، چنانچه نباید بجای مناظره، به جدال و مراوده گرفتار آمد و بجای آزادی به دام هتاک و مسئولیت گریزی لغزید. آن روز که سهم آزادی، سهم اخلاق و سهم منطق، همه یکجا و در کنار هم اداء شود، آغاز روند خلاقیت علمی و تفکر بالنده دینی در این جامعه است.» (پاسخ به نامه جمعی از دانش آموختگان و پژوهشگران حوزه علمیه در مورد کرسی های نظریه پردازی، بهمن ۱۳۸۱).

تاکید ایشان بر این نکته که مجرا و بستر لازم برای این اتفاق باید توسط خود دانشگاهیان تنظیم شود،

ضرورتی بر تهیه دستورالعمل حاضر است و دستورالعمل حاضر در همین راستا ابلاغ می گردد.

ماده (۱) تعریف

کرسی آزاداندیشی، نشستی است آزادانه، منطقی و اخلاق مدار که با حضور طرفین (دو یا چند نفر) صاحب اندیشه حول موضوعات مختلف فکری، سیاسی، فرهنگی و علمی برگزار می گردد، به نحوی که طرفین از نظر تعداد و سطح علمی افراد متناسب باشند و اداره این جلسه بر عهده کارشناس مجری است که در نقش داور بوده و از به انحراف کشیده شدن بحث جلوگیری می کند.

ماده (۲) اهداف

- ایجاد تحرک فکری و تربیت بهتر دانشجویان و افزایش سطح مطالعه
- همگرایی و تضارب آراء میان تفکرات متکثر و همدلی در فضای دانشگاه
- عامل گفتمان سازی و تصمیم سازی حول مسائل اساسی کشور
- ایجاد جریان سیال فکری و پیشرفت علمی فرهنگی دانشگاه
- مدیریت فضای احساسی دانشگاه به سمت فضای عقلانی و فکری

ماده (۳): هیات نظارت

هیات نظارت بر کرسی های آزاداندیشی در دانشگاه، «هیات نظارت بر فعالیت های تشکل های اسلامی» است و وظایف هیات نظارت عبارت است از:

- الف: تسهیل تحقق اهداف کرسی های آزاداندیشی در سطح دانشگاه
- ب: صدور مجوز و تعیین سطح کمی و کیفی مخاطبان (در سطوح عمومی و تخصصی)
- ج: رسیدگی به شکایات و گزارش های رسیده

ماده (۴) دبیر خانه هیات نظارت

به منظور بستر سازی و تسهیل برگزاری هرچه مناسب تر کرسی های آزاداندیشی، دبیرخانه کرسی های آزاداندیشی ذیل هیات نظارت مستقر در معاونت فرهنگی دانشگاه با وظایف ذیل تشکیل می گردد:

- تهیه بانک اطلاعاتی موضوعات و داوران
- تهیه و تدوین شاخص های کرسی موفق
- نظارت بر حسن اجرای کرسی
- برگزاری کارگاه های آموزشی در خصوص کرسی های آزاداندیشی
- تجلیل از نمونه های موفق کرسی های برگزار شده
- صدور گواهی برای طرفین و داوران

ماده (۵) موضوعات آزاداندیشی

کرسی‌های آزاداندیشی می‌تواند موضوعات مختلف فکری، سیاسی، علمی، فرهنگی، اقتصادی، عقیدتی، هنری و ... را شامل شود. در یک دسته بندی کلی دو دسته موضوع برای کرسی‌های آزاداندیشی وجود دارد؛ (۱) موضوعات عمومی و (۲) موضوعات تخصصی.

دسته بندی	توضیحات
موضوعات عمومی	موضوعات عمومی شامل کلیه موضوعات فکری، سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است که به همه دانشجویان دانشگاه مرتبط می‌شود و تمامی رشته‌های تحصیلی می‌توانند در آن برنامه اظهار نظر کنند.
موضوعات تخصصی	موضوعات تخصصی، موضوعاتی است که حول هر رشته دانشگاهی شکل می‌گیرد و به محتوای آن رشته و یا مسائلی می‌پردازد که به نوعی به حوزه تخصصی آن رشته مربوط می‌شود.

ماده ۶) فرآیند اخذ مجوز

هیات نظارت دانشگاه، مرجع بررسی درخواست‌ها و صدور مجوز برای کرسی‌های آزاداندیشی است. این واحد موظف است ظرف مدت هفت روز کاری درخواست‌ها را بررسی و اظهار نظر نماید.

۶-۱- هر یک از مجموعه‌های زیر می‌توانند درخواست برگزاری کرسی را به هیات نظارت ارائه نمایند:

- تشکل‌های اسلامی
- انجمن‌های علمی
- کانون‌های فرهنگی و هنری
- حداقل سه نفر از دانشجویان
- هر یک از اعضای هیأت علمی

تبصره: هر کدام از مجموعه‌های ذکر شده حقوقی صرفاً در زمینه‌های فعالیت مطرح در اساسنامه و آیین‌نامه مصوب می‌توانند درخواست برگزاری کرسی نمایند.

۶-۲- متقاضی برگزاری کرسی آزاداندیشی مکلف است در درخواست خود، موضوع، کارشناس مجری و همچنین نفر یا نفرات موافق و منتقد با موضوع را به همراه رزومه، معرفی و به هیات نظارت پیشنهاد نماید.

تبصره: چنانچه درخواست کننده نتواند موافق یا منتقد را اعلام نماید بعد از دریافت موافقت اصولی می‌تواند جهت ثبت نام موافق یا منتقد کرسی، موضوع کرسی را به اطلاع عموم اساتید و دانشجویان رسانده و بعد از ثبت نام از بین متقاضیان افراد شایسته تر را به عنوان طرفین کرسی معرفی نماید.

۶-۳- چنانچه متقاضی نسبت به رای هیات نظارت اعتراض داشته باشد، می‌تواند اعتراض خود را ظرف مدت هفت روز کاری از تاریخ ابلاغ رای، به صورت مکتوب به هیات نظارت ارائه دهد. هیات نظارت مکلف

است در اولین جلسه موضوع را بررسی و نتیجه را به متقاضی اطلاع دهد.

ماده (۷) کارشناس مجری

در هر کرسی آزاداندیشی، حضور یک فرد با عنوان کارشناس مجری ضروری است. کارشناس مجری وظیفه مدیریت جلسه را برعهده دارد. این فرد کسی است که علاوه بر توانایی اداره فضای جلسه و مدیریت گفتگوها، به موضوع برنامه نیز تسلط داشته و می‌تواند گفتگوها را ذیل موضوع برنامه متمرکز کند و از پراکنده گویی و خارج شدن از موضوع جلوگیری به عمل آورد. وظیفه دیگر کارشناس مجری شرح و بسط موضوع برنامه در ابتدای برنامه و پیش از آغاز گفتگوهاست تا زوایای بحث و محورهای اصلی موضوع روشن شود. کارشناس مجری می‌تواند یکی از اساتید باتجربه دانشگاه‌ها باشد.

تبصره: در بعضی جلسات میتوان علاوه بر حضور کارشناس مجری، یک نفر به عنوان مجری وظیفه زمان بندی و مدیریت نظم حاضرین در جلسه را برعهده داشته باشد.

ماده (۸) مخاطبین برنامه

مخاطبین هر کرسی آزاداندیشی با توجه به ماده ۵ و ناظر به موضوعات، توسط درخواست دهنده مجوز برنامه پیشنهاد و توسط هیات نظارت تایید می‌گردد و در هر کرسی آزاداندیشی می‌توان در پایان برنامه زمانی نیز برای پرسش و پاسخ مخاطبین از طرفین در نظر گرفته شود. همچنین مدیریت سوالات و پرسش و پاسخ‌ها با کارشناس مجری می‌باشد.

ماده (۹) مکان برگزاری برنامه

مکان برگزاری برنامه می‌تواند آمفی تئاتر، کلاس‌های دانشکده، سالن‌های کنفرانس، مساجد یا نماز خانه‌های خوابگاه‌ها و صحن دانشگاه باشد. تصویب مکان برگزاری بر عهده هیات نظارت است. **تبصره:** کرسی‌های آزاد اندیشی می‌تواند بصورت مجازی برگزار گردد.

ماده (۱۰) قالب اجرا

جلسه در حضور کارشناس مجری، طرفین و همچنین حضار برگزار میشود. بعد از اعلام موضوع کرسی و معرفی طرفین کرسی توسط کارشناس مجری، قوانین مربوط به برنامه قرائت می‌شود. گروه شروع کننده بحث توسط قرعه کشی مشخص می‌شود و روند مناظره به شرح ذیل میباشد:

- در هر جلسه هر یک از افراد میتوانند در سه مرحله به بیان نظرات و پاسخ به شبهات بپردازند.
- هر فرد و گروه در نوبت اول ده دقیقه زمان جهت بیان نظرات دارند که قابلیت انتقال به فرد دیگری وجود ندارد اما امکان ذخیره سازی زمان در این مرحله وجود دارد.
- پس از دور اول بیان نظرات، کارشناس مجری پنج دقیقه زمان جهت بیان اشکالات محتوایی و جمع بندی دارد.

- دور دوم نیز هر فرد پنج دقیقه زمان در اختیار دارد که باز هم امکان انتقال وجود ندارد. در این مرحله

افراد از زمان‌های ذخیره‌ی خود می‌توانند استفاده کنند در غیر اینصورت دیگر فرصتی برای استفاده از زمان‌های ذخیره‌ی خود نخواهند داشت .

-پس از این دور، کارشناس مجری در پنج دقیقه اقدام به جمع بندی می نماید.

-در دور پایانی، هر فرد سه دقیقه زمان دارد، که در این مرحله جمع بندی مطالب هر گروه اتفاق می‌افتد و امکان استفاده از زمان‌های ذخیره و انتقال زمان به فرد دیگری وجود ندارد.

- در این مرحله دو نفر از حضار می‌توانند از هر کدام از طرفین کرسی، سوال بپرسند.

-در پایان کارشناس مجری به مدت ۱۰ دقیقه به جمع بندی می پردازد.

تبصره ۱- ضبط برنامه منوط به اجازه طرفین است.

تبصره ۲- به همراه داشتن لوازمی مانند لپ تاپ و یا تبلت و گوشی همراه و یا سندی برای ارائه توسط مناظره کننده ها بلامانع است.

ماده ۱۱: این دستورالعمل در ۱۱ ماده و ۶ تبصره تنظیم و ابلاغ می گردد.

مسئولیت حسن اجرای دستورالعمل بر عهده ریاست هیات نظارت بر شکل های دانشگاهی در هر استان می باشد.

دستورالعمل حاضر در تاریخ ۱۳۹۹/۰۷/۱۶ به تایید ریاست محترم دانشگاه رسید.

دکتر فرزاد جهان بین
سرپرست معاونت فرهنگی و دانشجویی دانشگاه